Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

KVK-nummer 59734817
BTW-nummer NL 0019.03.664.B01

Gemeente Leeuwarden

Rekenkamer gemeente Leeuwarden
-

Onderwerp	Bestuurlijke reactie rapport Armoedebeleid
Uw kenmerk	Brief d.d. 14 mei 2024
Ons kenmerk	2024-109094
Dienst	Sociaal Domein
Sector	Beleid en Strategie
Contact	M. Venema, G. Frans
WhatsApp	--
Bijlagen	--
Datum	11 juni 2024

Geachte leden van de Rekenkamer,

Op 14 mei jl. hebben wij van uw Rekenkamer het rapport ‘Armoedebeleid in de gemeente Leeuwarden’ ontvangen. U stelt het college in de gelegenheid tot het geven van een bestuurlijke reactie op het geheel en in het bijzonder op de conclusies van het onderzoek. Wij maken daar graag gebruik van.

Allereerst spreken wij onze waardering uit voor het onderzoek dat de rekenkamer heeft gedaan naar de mate van doeltreffendheid en adequaatheid van het armoedebeleid van de gemeente Leeuwarden. “Samen werken aan een armoedevrij Leeuwarden” is het doel van het armoedebeleid van de gemeente Leeuwarden. Een ambitieuze doelstelling. De meerjarige aanpak die daarbij is vormgegeven is bedoeld om een structureel effect te genereren in het voorkomen en bestrijden van (de gevolgen van) armoede. Inzicht krijgen in de positieve effecten van deze aanpak stellen wij zeer op prijs omdat het ons kan helpen om onze armoedeaanpak verder te verbeteren. Juist in tijden dat de bestaanszekerheid door de coronacrisis, energie- en inflatiecrisis meer onder druk is komen te staan, is dit van essentieel belang.

Hieronder treft u onze reactie op de conclusies van het onderzoek aan, zoals verwoord in Hoofdstuk 2.

Beleid
Het rapport is positief over de wijze waarop de nieuwe armoedevisie en het beleid in 2022 zijn vastgesteld door de Gemeenteraad. Er wordt aangegeven dat er zo breed als mogelijk is gekeken naar armoede. Wij zien in deze conclusie de waardering voor onze insteek om het beleid te baseren op een gedegen analyse, wetenschappelijke inzichten, inbreng van interne en externe stakeholders en aanpalende beleidsterreinen. Na vaststelling van de armoedevisie in 2022 zijn wij drukdoende geweest met het intensiveren van het armoedebeleid en de gevolgen van de energie- en inflatiecrisis.

U heeft de gemeentelijke minimaregelingen vergeleken met een aantal andere gemeenten. Vergelijkend onderzoek uitvoeren lijkt ons logisch. Wat ons wel opvalt, is dat de gekozen gemeenten zich moeilijk laten vergelijken met de gemeente Leeuwarden. Een vergelijking met gemeenten van dezelfde omvang dan wel sociale opgave had ons inziens meer waarde kunnen toevoegen.

Een doeltreffende sturing is een aandachtspunt. U geeft aan dat het onvoldoende duidelijk is hoe elk instrument, zowel individueel als op totaalniveau samen, bijdraagt aan de beoogde doelen. U geeft zelfs aan dat de keuze van de instrumenten minder doordacht tot stand is gekomen. Graag wijzen wij u er op dat de meeste regelingen die de gemeente Leeuwarden heeft uitgevoerd in de periode 2019-2022 wettelijk voortvloeien uit de Participatiewet. Slechts de AV Frieso en de kindregelingen zijn door de gemeente zelf geïnitieerde minimaregelingen.

Het bewerkstelligen van doeltreffende sturing is voor ons een continu proces van verder ontwikkelen en verbeteren. Het is voor ons tot op heden een zoektocht geweest hoe we onze doelstellingen kunnen vervatten in SMART geformuleerde doelstellingen die behulpzaam zijn in het inzichtelijk maken van de gemeentelijke prestaties op het vlak van Armoedebestrijding. Een kwalitatief goede duiding blijft noodzakelijk om de statistiek en cijfers te duiden, alsmede er op te acteren. We zien daarom graag de concrete aanbevelingen van de Rekenkamer inzake het meten en bevorderen van deze effectiviteit tegemoet.

Uitvoeringspraktijk
Een goede samenwerking in de keten is belangrijk. Dat de grote organisaties de samenwerking als positief ervaren zien wij als een mooi resultaat. Met name omdat daar de afgelopen jaren flink op is ingezet. Er zijn voor wat betreft de samenwerking ook kritische geluiden. Met het wegvallen van de Moedige Dialoog is het onduidelijk hoe de armoedeproblematiek in gezamenlijkheid wordt aangepakt. De Moedige Dialoog bleek uiteindelijk toch niet de juiste vorm te zijn om de samenwerking van het armoedenetwerk te versterken. De gemeente heeft in de schuldhulpverleningsketen vaak multilaterale overleggen. In het overige deel van het armoedenetwerk zijn de overleggen vaak bilateraal. Wij zullen met onze samenwerkingspartners verkennen of er behoefte bestaat aan een breder dan wel een plenair overleg.

Wij herkennen ons niet in de conclusie dat de inzet van ervaringsdeskundigheid amper van de grond komt. De ervaringsdeskundigen zijn sinds anderhalf jaar binnen de gemeente Leeuwarden actief. De gemeente heeft ervoor gekozen om daarin een lerende organisatie te zijn. Dat betekent dat er vooraf geen strak omlijnde kaders waren, maar dat het gaandeweg duidelijk is geworden waar ze het beste op konden worden ingezet en van toegevoegde waarde zijn. Voor ons is het duidelijk dat de ervaringsdeskundigen steeds beter worden ingezet binnen de schuldhulpverlening, de uitvoering van de vroegsignalering en de witgoedregeling, beleidsvorming van de Meedoen-regeling voor volwassenen en het ontwikkelen van de Geldkrant.

Budgetten en sturing
Wij zijn het eens met uw conclusie dat de budgettaire sturing van het armoedebeleid beter kan. De beschikbare ruimte binnen de P&C-cyclus voor inhoudelijke en financiële verantwoording over het armoedebeleid is in de

periode 2019-2022 beperkt geweest. In de Jaarstukken 2023 is hier een verbeterslag in doorgevoerd en wordt het bereik van alle minimaregelingen in samenhang gepresenteerd. Wij blijven graag met de Raad in gesprek over hoe we de informatieve waarde van begroting en jaarstukken ten aanzien van armoedebeleid kunnen verbeteren.

Dat er een tekort is op de structurele middelen voor het Beleidsproduct Armoedebestrijding klopt, maar behoeft nuance. Wij hebben een aantal beleidsinitiatieven met incidenteel geld bekostigd, de regelingen zijn echter structureel gedekt. Door het open-eind karakter van de minimaregelingen is het vooraf altijd onduidelijk of er genoeg budget zal zijn. De praktijk wijst uit dat dit deel van het structurele budget afdoende is. Verder verkrijgen wij vaak incidentele middelen van het Rijk om (nieuwe) beleidsinitiatieven te bekostigen.

Doeltreffendheid
In ons visiedocument over armoede en de schuldhulp hebben wij aangegeven dat het belangrijk is dat onze inwoners weten waar men terecht kan voor welke hulp. Uw conclusie dat lang niet alle minimaregelingen bekend zijn bij inwoners met een laag inkomen maakt duidelijk dat hier blijvend aandacht voor nodig is. Ook de afgelopen jaren is hier, soms op instigatie van de Raad, vol op ingezet. De gemeente heeft inmiddels een preventieplan “Grip houden op je geld” opgesteld en een communicatieplan is nagenoeg gereed.

Wij zijn het met u eens dat er (nog) niet gestructureerd gerapporteerd is over het beleidsplan en dat er ook (nog) geen tussenevaluatie heeft plaatsgevonden. Na het vaststellen van de armoedevisie in 2022 en de installatie van het huidige college is er voortvarend gewerkt aan de implementatie van de in de visie opgetekende interventies. Een evaluatie is daarom ook de afgelopen twee jaar niet opportuun geweest.

In het najaar van 2023 zijn er, conform toezegging aan de gemeenteraad, een armoedemonitor en kwartaalrapportages aan de Gemeenteraad aangeboden. We gaan graag met de Raad in gesprek over hoe we de informatieve waarde hiervan kunnen verbeteren zodat de Raad haar controlerende taak goed kan blijven vervullen.

Beleving van inwoners en organisaties
Wat ons opvalt is dat de cijfermatige onderbouwing van de bevindingen die betrekking hebben op de bekendheid en het bereik van de gemeentelijke regelingen niet helemaal overeenkomen met onze gemeentelijke inwoners-enquête. Voorts hadden we van de Rekenkamer graag vernomen welk gewicht wij moeten toekennen aan de uitkomsten van een belevingsonderzoek dat onder slechts dertig mensen is uitgevoerd. Sommige conclusies in het onderzoek zijn naar onze mening te maatgevend in relatie tot de omvang van het belevings-onderzoek. Wij zien de uit het onderzoek voortvloeiende conclusies eerder als signalerend dan wel indicatief.

Verder begrijpen we niet alle bevindingen dan wel de context waarin deze moeten worden geplaatst. Bijvoorbeeld: “*De ondersteuners (Humanitas en de buurtservicepunten) vinden het moeilijk om overzicht te houden over de details van de verschillende regelingen en andere mogelijkheden. De inrichting van de*

ondersteuning van de ondersteuners is daarbij niet helpend” of *“Leeuwarder organisaties denken dat inwoners weinig vertrouwen hebben in ondersteuning door de gemeente Leeuwarden en door Amaryllis”*.

We vinden het belangrijk om de bekendheid en het bereik van onze regelingen te vergroten en brengen graag waar nodig verbeteringen aan in onze aanpak. We zijn dus benieuwd naar de nadere uitleg van de Rekenkamer betreffende de gesignaleerde knelpunten in de uitvoeringspraktijk.

Monitoring en verantwoording
Wij herkennen ons grotendeels in de bevindingen en conclusies over de monitoring en verantwoording. Zoals in het voorgaande al is aangegeven, is de afgelopen 2 jaar vooral ingezet op het uitrollen van het beleid rondom de 3 pijlers van de armoedeaanpak. Op het gebied van integrale monitoring en de informatievoorziening daarvan richting de raad kunnen er nog meer stappen gezet worden. Een belangrijk instrument daarin is de armoedemonitor. Op dit moment biedt de armoedemonitor inzicht in het gebruik en het bereik van onze minimaregelingen en de omvang van de armoede- en schuldenproblematiek in de gemeente Leeuwarden. We zouden graag in de armoedemonitor nog meer de verbinding willen maken met de beleidsdoelen en voor zover mogelijk inzicht bieden in de effectiviteit van de gemeentelijke aanpak. Wij gaan hier graag mee aan de slag.

Wij zien uit naar het gesprek met de gemeenteraad in de verwachting dat een goede behandeling van dit rekenkamerrapport ons in staat stelt om nog impactvoller als gemeente te kunnen zijn in het ondersteunen van mensen die te maken hebben met armoedeproblematiek.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*